

Danışıqların güclü və qalib tərəfi

Azərbaycan Hayastanı yeni reallıqlarla hesablaşmağa məcbur edir

"Onlar cəmi 3-4 il bundan əvvəl "Qarabağ Ermənistanıdır" deyirdilər və hesab edirdilər ki, bizim torpaqlarımızı əbədi işğal altında saxlaya bilirlər. Hesab edirdilər ki, biz azərbaycanlılar bu vəziyyətlə barışacağıq. Mən isə deyirdim ki, yox, barışmayacağıq. Onlara da, onların havadarlarına da, onlara bu gün dəstək verənlərə də o vaxt deyirdim ki, biz heç vaxt barışmayacağıq. Həyat bir daha onu göstərdi ki, nə deyirik, onu da edirik".

Laçında evlərinə qayıdan vətəndaşlarla görüşdə bunu deyən Prezident İlham Əliyev bir daha Hayastanla aparılan danışıqlara toxundu. Dövlət başçısının sözləri də göstərir ki, Azərbaycan qətiyyətlə və təmkinlə bu məsələdə öz maraqlarını layiqincə təmin edir.

Azərbaycan öz haqqını ləyaqətlə qorudu

Azərbaycanla Hayastan arasındakı danışıqların 30 ildən artıq bir tarixçəsi var. Olduqca qürurvericidir ki, bu danışıqların hələ Vətən müharibəsinə qədər olan mərhələsində Bakı öz maraqlarını inamla təmin edib. Həm Heydər Əliyevin respublikamıza rəhbərlik etdiyi illərdə, həm də 2003-cü ildən sonrakı dövrdə aparılan danışıqlar Ermənistanın və dünya erməniliyinin saxta iddialarının həyata vəsiqə almasına imkan verilməyib.

Məlumdur ki, Hayastan Vətən müharibəsinə qədər danışıqlar zamanı Laçın və Kəlbəcəri qaytarmaqdan imtina edirdi. Və həmin danışıqlar prosesi belə bir həqiqəti ortaya çıxardı ki, Hayastan, ümumiyyətlə, işğal altındakı Azərbaycan torpaqlarını azad etməkdən uzaq olub. Bu azmış ki, Azərbaycana bəzi siyasi mərkəzlərdən, beynəlxalq təşkilatlardan müxtəlif yollarla təzyiqlər də var idi və onlar respublikamızı işğalla barışmağa məcbur etmək istəyirdilər.

Lakin Azərbaycan bu dövrdə ləyaqətlə, mətinliklə öz maraqlarını qorudu, yalançı erməni iddialarının həyata keçirilməsinə, respublikamızın ərazisində ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına imkan vermədi. 44 günlük Vətən müharibəsində isə Azərbaycan ədaləti döyüş yolu ilə təmin etdi. "Mən hər zaman deyirdim ki, ərazi bütövlüyümüz tam bərpa edilməlidir. Bu gün müzəffər Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığı sayəsində biz buna nail olmuşuq", - deyər Prezident İlham Əliyev bildirib.

Haylar xam xəyallardan uzaqlaşmalı, reallığa uyğunlaşmalıdırlar

Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsindən ötən müddət ərzində Azərbaycanla Hayastan arasında münasibətlərin normallaşdırılması ilə bağlı bir neçə platformada müzakirələr aparılıb. Ən əsası odur ki, Moskvada, Soçidə, Praqada və Brüsseldə aparılan danışıqlarda Azərbaycan daim sülhə tərəfdar olduğunu göstərmiş, münasibətlərin normallaşdırılması istiqamətində konstruktiv təkliflər ortaya qoyub.

Lakin istər Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişelin, istərsə də Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin vasitəçiliyi ilə aparılan müzakirələrdə müəyyən razılaşmalar əldə olunsada, Hayastan davamlı şəkildə imzaladığı

bəyanatların, üzərinə götürdüyü öhdəliklərin ruhuna və məzmununa uyğun olmayan davranış ortaya qoyub. İrəvan üzdə sülh danışıqlarına tərəfdar olduğunu göstərsə də, prosesin ləngiməsi və ya dalana dirənməsi üçün müxtəlif spekulasiyalara yol verib. Elə ötən ay Kəlbəcər istiqamətində baş verənlər də bunu təsdiq edir.

Lakin Hayastanın nə etməsindən, nə istəməsindən asılı olmayaraq Azərbaycan öz istədiyini edir, maraqlarını qətiyyətlə həyata keçirir. Bir müddət əvvəl Hayastanla sərhəddə sərhəd-buraxılış məntəqəsinin qoyulması da bunu təsdiq edir. Bu hadisə bir daha göstərir ki, haylar xam xəyallardan uzaqlaşmalı, reallığa uyğunlaşmalıdırlar. Reallığı isə Azərbaycan artıq təmin edir. İndi Hayastandan Azərbaycanın Qarabağ iqtisadi rayonuna bütün gediş-gəliş ölkəmizin müvafiq qurumlarının nəzarəti altındadır. Hay separatçıları bir daha gördülər Azərbaycan onların əməllərinə seyrçi qalmaq fikrində deyil. Bununla Azərbaycan Hayastanın danışıqlar prosesinə kölgə salmaq imkanlarını da məhdudlaşdırır, İrəvanın spekulativ addımlarını, tənqidatçı əməllərini neytrallaşdırır.

Şərtləri Azərbaycan diktə edir və edəcək

Hazırda Azərbaycanla Hayastan arasında münasibətlərin normallaşdırılması və sülh sazişinin imzalanması üzrə danışıqlar davam edir. Son olaraq iyunun 1-də Kişineuda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, Hayastan baş naziri Nikol Paşinyan, Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişel, Almaniya Kansleri Olaf Şolts və Fransa prezidenti Emmanuel Makron arasında qeyri-rəsmi görüş keçirilib.

Bəşərəfli qeyri-rəsmi görüş müsbət atmosferdə keçib və qərara alınıb ki, iyulun 21-də Brüsseldə üçtərəfli gö-

rüş keçirilsin və bu dövr ərzində də XİN başçıları Vaşinqtonda növbəti dəfə görüşəcəklər. Vaşinqtonda isə əsas danışıqlar sülh müqaviləsi ilə bağlı olacaq.

Onu da qeyd edək ki, Fransa və Almaniyanın budəfəki görüşdə iştirakı bütövlükdə qeyri-formal xarakter daşıyır. Əsas müzakirələr Şarl Mişelin vasitəçiliyi ilə üçtərəfli formatda aparılıb. Fransa prezidenti isə birtərəfli qaydada verdiyi açıqlamada yenə də xislətinə sadıq qalaraq tərəflərin mövqeyini təhriş edib. Fransa tərəfindən belə davranışın sərgilənməsi ilk hal deyil və bu, Azərbaycanla Hayastan arasında sülh prosesinə, bölgədə sülh və sabitliyə heç də müsbət töhfə vermir. Eyni zamanda bu bir daha göstərir ki, Fransanın danışıqlar prosesində iştirakı məqbul deyil.

Bir məsələni də qeyd edək ki, əgər Vətən müharibəsinə qədər respublikamız danışıqlarda ərazisi işğal altında olan, təzyiqlərə məruz qalan tərəf kimi çıxış edirdisə, artıq bu gün Azərbaycan müharibədə qalib gəlmiş, torpaqlarını azad etmiş, ərazi bütövlüyünü bərpa etmiş tərəfdir. Bu gün şərtləri Azərbaycan diktə edir və edəcək.

Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycanın yaratdığı yeni reallıqlar regionun təhlükəsizliyinin yeganə təminatçısıdır. Hayastan nə qədər cidd-cəhdlə, müxtəlif maneərlərlə bu reallıqlardan yan keçməyə, tərs mütənasib davranış ortaya qoymağa, sabitliyin təmin olunmasına qarşı çıxmağa çalışsa da, yekunda Azərbaycanın istədiyi olacaq. 44 günlük müharibədə olduğu kimi! Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, Azərbaycanla Hayastan arasında sülh müqaviləsi o halda mümkündür ki, onlar "Qarabağ Azərbaycandır!" desinlər. Buna isə çox qalmayıb.

*Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"*